

Droga św. Jakuba w Polsce. Kalendarium wybranych wydarzeń: wrzesień 2017 r. – sierpień 2018 r.

W prezentowanym kalendarium zebrano wybrane wydarzenia na polskich odcinkach Drogi św. Jakuba oraz wydarzenia związane z kultem św. Jakuba Starszego Apostoła w Polsce w okresie od 1 września 2017 roku do 31 sierpnia 2018 roku¹.

9 września 2017 r.: wędrowka Pomorską Drogą św. Jakuba pn. „DROGĄ ŻÓLTEJ MUSZELKI” z Elbląga do Nowego Dworu Gdańskiego. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

14 września 2017 r.: cykliczne spotkanie caminowiczów i miłośników Drogi św. Jakuba w kościele św. Jakuba w Gdańsku. Msza św. w intencji pielgrzymujących Drogą św. Jakuba. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

¹ Prezentowane kalendarium opracowano na podstawie informacji zamieszczonych m.in. na stronach internetowych parafii pw. św. Jakuba w Polsce, Bractwa św. Jakuba w Szczyrku, Bractwa św. Jakuba w Więclawicach Starych, Bractwa św. Jakuba przy Sanktuarium Bożego Grobu w Przeworsku, Bractwa Pielgrzymkowego św. Jakuba Starszego w Kętrzynie, Konfraterni Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie, Stowarzyszenia „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”, Górnośląskiego Klubu Przyjaciół Camino, Łęborskiego Stowarzyszenia św. Jakuba w Lęborku, portalu www.caminodelavida.pl, Biura Prasowego Jasnej Góry, Fundacji Idź Dalej, Pracowni Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, a także stron internetowych miast, gmin, powiatów przez który przebiega Droga św. Jakuba, jak również własnych obserwacji i badań terenowych. Dziękuję również za przekazanie cennych informacji miłośnikom Drogi św. Jakuba w Polsce: Tamarze Frączkowskiej, Małgorzacie Smył, Annie Steckiewicz, Piotrowi Matusek, dr. Łukaszowi Mrozowi i dr. Łukaszowi Stefaniakowi.

16 września 2017 r.: V Małopolski Bieg Droga św. Jakuba o Puchar Wójta Gminy Michałowice. Organizatorzy: Duszpasterska Rada Parafialna Parafii św. Jakuba w Więclawicach Starych, Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych i Dyrekcja Zespołu Szkół w Więclawicach Starych.

16 września 2017 r.: prezentacja Marty Wójcik pt. „Życie po Camino, czyli jak pielgrzymowanie zmienia ludzi” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

16–17 września 2017 r.: kolejny etap pielgrzymowania Beskidzką Droga św. Jakuba pod hasłem: „Zostawmy ślady stóp na Beskidzkiej Drodze św. Jakuba”. Pielgrzymowania na trasie: Rychwałd – Żywiec – Szczyrk – Błatnia – Górki Wielkie – Skoczów – Simoradz. Kolejny etap pielgrzymki zorganizowano w dniach: 14–15 października 2017 r.; trasa: Simoradz – Cieszyn – Ropice – Domaślawice Górne – Frydek Mistek. Organizator: Bractwo św. Jakuba w Szczyrku.

17 września 2017 r.: VIII etap „Niedzielnego Pielgrzymowania Podkarpacką Droga św. Jakuba Via Regia”. Trasa: Góra Ropczycka – Zawada. Organizator: Bractwo św. Jakuba Apostoła przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku.

23 września 2017 r.: inauguracja drugiego roku pieszej pielgrzymki członków Konfraterni św. Jakuba Apostoła Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego do Santiago de Compostela. Pielgrzymkę rozpoczęto w sanktuarium św. Józefa w Kaliszu, skąd pątnicy przeszli odcinek Kaliskiej Drogi św. Jakuba Ostrowa Wielkopolskiego, zaś w następnym dniu (24 września) do wsi Bartniki. Kolejne etapy pielgrzymki zorganizowano: 21–22 października 2017 r. (trasa: Bartniki – Sułów – Milicz – Prusice), 4–5 listopada 2017 r. (trasa: Prusice – Moczydlnica Klasztorna – Ścinawa), 17–18 lutego 2018 r. (trasa: Ścinawa – Lubin – Gorzyca – Chocianów), 17–18 marca 2018 r. (trasa: Chocianów – Szczytnica – Tomaszów Bolesławicki – Kruszyn – Bolesławiec – Mierzwin), 28 kwietnia – 1 maja 2018 r. (trasa: Mierzwina – Nowogrodziec – Lubań Śląski – Henryków Lubański – Zgorzelec – Görlitz St. Marienthal – Zittau). Patronat honorowy nad pielgrzymką i pasterskiego błogosławieństwa udzielili pielgrzymom: Ks. Bp gen. bryg. Józef Guzek – Biskup Polowy Wojska Polskiego, Ks. Arcybiskup Józef Kupny – metropolita wrocławski oraz Ks. Biskup Zbigniew Kiernikowski – biskup legnicki. Organizator: Konfraternia Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie.

7 października 2017 r.: X Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Dziedzictwo religijne i kulturowe Drogi św. Jakuba – w 30. rocznicę

uznania szlaku za pierwszy Europejski Szlak Kulturowy” w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Celem konferencji było zwrócenie uwagi na potencjał duchowy i kulturowy Drogi św. Jakuba w 30. rocznicę uznania *Camino de Santiago* przez Radę Europy za „szlak kulturowy” Podobnie, jak w przypadku wcześniejszych konferencji, spotkanie było także okazją do wymiany doświadczeń oraz dyskusji na temat funkcjonowania oznakowanych odcinków *Camino de Santiago* w Polsce.

W konferencji udział wzięło ponad 70 osób, w tym pracownicy naukowemu i naukowo-dydaktyczni, reprezentujący zagraniczne (Hiszpania i Słowacja) i krajowe ośrodki naukowe, a także przedstawiciele Bractw i parafii św. Jakuba w Polsce oraz członkowie organizacji i stowarzyszeń zajmujących się m.in. promocją ruchu pielgrzymkowego do Santiago de Compostela. Ostatnim punktem konferencji była premiera cyklu filmowego „Grunt to Droga”, którego reżyserem jest Teresa Kudyba. Cykl składa się z 5 filmów, którego bohaterami są osoby pochodzące z różnych środowisk, a których łączy *Camino de Santiago*. Przestrzenia, gdzie kręcono wszystkie odcinki był kujawsko-pomorski odcinek *Camino Polaco*.

Patronat honorowy nad konferencją objęli: Ks. Arcybiskup Marek Jędraszewski – metropolita krakowski, Ks. Arcybiskup Julián Barrio Barrio – metropolita Santiago de Compostela, Ks. Biskup Krzysztof Zadarko – Przewodniczący Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek Konferencji Episkopatu Polski, Agustín Núñez Martínez – Ambasador Królestwa Hiszpanii w Polsce, prof. dr hab. Kazimierz Karolczak – Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak – Rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Jacek Krupa – Marszałek Województwa Małopolskiego, prof. dr hab. Antoni Jackowski – Profesor Honorowy Uniwersytetu Jagiellońskiego i Przewodniczący Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Bogusław Kośmider – Przewodniczący Rady Miasta Krakowa oraz Antoni Rumian – Wójt Gminy Michałowice.

Organizatorzy konferencji: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Urząd Gminy w Michałowicach, Polskie Towarzystwo Geograficzne – Komisja Geografii Religii oraz Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła w Więclawicach Starych.

7 października 2017 r.: w wielu ośrodkach kultu św. Jakuba w Polsce odmówiono modlitwę różańcową w ramach ogólnopolskiej inicjatywy „Różaniec do granic”.

7 października 2017 r.: wędrowka Pomorską Drogą św. Jakuba pn. „DROGĄ ŻÓLTEJ MUSZELKI” z Nowego Dworu Gdańskiego do Niedźwiedzicy. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

8 października 2017 r.: IX etap „Niedzielnego Pielgrzymowania Podkarpacką Drogą św. Jakuba Via Regia”. Trasa: Zawada – Pilzno. Organizator: Bractwo św. Jakuba Apostoła przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku.

12 października 2017 r.: spotkanie Pracowni Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i rozważanie ks. prof. dr hab. Dariusza Koteckiego nt. drogi wiary św. Jakuba Starszego w Nowym Testamencie. Organizator: Pracownia Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

14 października 2017 r.: prezentacja Ewy Głowackiej oraz Edyty i Rafała Szarotów pt. „Przez Portugalię i Hiszpanię do św. Jakuba. Camino oczami olsztyńskich pielgrzymów” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

14 października 2017 r.: Camino „Fatimskie” – pielgrzymka Drogą św. Jakuba z Kamienia Śląskiego (pierwsza grupa) i Dobrzenia Wielkiego (druga grupa) do Opola Grudziec. Organizatorzy: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino i Bractwo św. Jakuba w Szczyrku.

15 października 2017 r.: doroczne święto Konfraterni Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie. Konfraternia odwołuje się do tradycji ewangelizacyjnej św. Jakuba Apostoła Starszego, wspieranego przez Matkę Bożą z Pilar (jej wspomnienie obchodzone jest 12 października).

21 października 2017 r.: prezentacja Agnieszki i Michała Ptak pt. „Camino de Santiago, inspiracje by wyruszyć w drogę” podczas pierwszego Festiwalu Chrześcijańsko-Podróżniczego pn. „Daleko Bliżej – Więcej niż podróż”, który odbył się w Colegium Bobolanum w Warszawie. Organizatorzy: Colegium Bobolanum i Luiza Chrzanowska.

21 października 2017 r.: pielgrzymka szlakiem *Camino Polaco* na trasie: Borki – Wolisko – Kruklanki. Organizator: Bractwo Pielgrzymkowe św. Jakuba Starszego w Kętrzynie.

21 października 2017 r.: przejście szlaku dojściowego do *Camino Polaco* od kościoła św. Jakuba w Bobrowie do Brodnicy. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

4–5 listopada 2017 r.: IX i X etap „Niedzielnego Pielgrzymowania Drogą św. Jakuba «Z Maryją i św. Jakubem na drodze wiary i przemiany»”. Trasa: Sanktuarium Bożego Grobu w Przeworsku – Łańcut – Krzemienica –

Sanktuarium św. Rocha w Słocinie. Organizator: Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych.

3–5 listopada 2017 r.: Jakubowe Dni Skupienia – ćwiczenia duchowe pn. „Pielgrzymowanie w milczeniu” w Krynicy Morskiej. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

10 listopada 2017 r.: prezentacja Edwarda Schiwka pt. „Krok za krokiem” w Piekarach Śląskich. Organizator: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino.

18 listopada 2017 r.: prezentacja Moniki Wiercioch pt. „Śladem pierwszych pielgrzymów do grobu św. Jakuba” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

18 listopada 2017 r.: prezentacja Tamary Frączkowskiej „Co to jest Camino de Santiago. Europejski charakter Pomorskiej Drogi św. Jakuba” w Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu. Otwarte spotkanie członków Elbląskiego Klubu Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba z mieszkańcami Elbląga.

30 listopada 2017 r.: cykliczne spotkanie caminowiczów i miłośników Drogi św. Jakuba w kościele św. Jakuba w Gdańsku. Msza św. w intencji pielgrzymujących Drogą św. Jakuba oraz prelekcja Lucyny Dasiukiewicz nt. przejścia *Camino Portuges* drogą nadbrzeżną. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

2–3 grudnia 2017 r.: w Domu Rekolekcyjnym oo. Franciszkanów w Dursztynie odbyło się spotkanie pielgrzymów z Małopolski i Śląska, którzy w 2017 r. pielgrzymowali różnymi odcinkami Drogi św. Jakuba w Polsce i za granicą. Organizator: Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych.

8–10 grudnia 2017 r.: IV sesja Parlamentu Jakubowego w Toruniu. W trakcie trzydniowego spotkania odbyły się m.in. wykłady ekspertów, prezentacja działalności stowarzyszeń i bractw św. Jakuba, praca w grupach roboczych (grypy ds. znakowania szlaków, ds. promocji Camino, ds. standaryzacji infrastruktury, ds. projektów społecznych oraz ds. duszpasterskich) i panel dyskusyjny. Wśród prelegentów Parlamentu Jakubowego znaleźli się: Henryk Miłoszewski, Franciszek Mróz, Łukasz Mróz, ks. Dariusz Doburzyński i Piotr Drzewiecki. Organizatorzy: Bractwo św. Jakuba Apostoła w Toruniu oraz Pracownia Szlaku św. Jakuba działająca przy Wydziale Teologicznym UMK.

10 grudnia 2017 r.: w Sanktuarium Diecezjalnym św. Jakuba w Więclawicach Starych odbyły się uroczystości związane z 10-leciem powstania Bractwa św. Jakuba w Więclawicach Starych. Podczas Mszy św., której przewodniczył ks. Biskup Jan Zając członkowie Bractwa św. Jakuba

dziękowali Opatrzności Bożej i Patronowi – św. Jakubowi za 10 lat działalności.

16 grudnia 2017 r.: spotkanie pn. „Szlak św. Jakuba – filmowe inspiracje, cz. III” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

30 grudnia 2017 r.: obchody święta przeniesienia relikwii św. Jakuba Apostoła (*Translatio Sancti Iacobi*) w Sanktuarium Diecezjalnym św. Jakuba w Więclawicach Starych. Organizatorzy: Parafia i Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych, Sanktuarium Diecezjalne św. Jakuba w Więclawicach Starych.

6 stycznia 2018 r.: IV Noworoczna Pielgrzymka Małopolską Droga św. Jakuba do Sanktuarium Diecezjalnego św. Jakuba w Więclawicach Starych. W Uroczystość Objawienia Pańskiego ponad 50-osobowa grupa pątników z Małopolski pielgrzymowała do sanktuarium św. Jakuba w Więclawicach Starych. Pielgrzymkę rozpoczęto przed kapliczką św. Mikołaja w lesie w Goszczy, gdzie odmówiono litanie do Trzech Króli i zaśpiewano kolędę «Mędrzy świata». Następnie, przy pięknej pogodzie pielgrzymi wyruszyli szlakiem Małopolskiej Drogi św. Jakuba do Więclawic. W drodze kolędowano oraz dzielono się przeżyciami z odbytej pielgrzymki *Camino de Santiago*. Organizatorzy: Bractwo i parafia św. Jakuba w Więclawicach Starych, Sanktuarium Diecezjalne św. Jakuba w Więclawicach Starych oraz Urząd Gminy w Michałowicach.

6 stycznia 2018 r.: cykliczne spotkanie caminowiczów i miłośników Drogi św. Jakuba w kościele św. Jakuba w Gdańsku. Msza św. w intencji pielgrzymujących Droga św. Jakuba oraz spotkanie opłatkowe. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

13–14 stycznia 2018 r.: w Domu Rekolekcyjno-Formacyjnym „Dobre Miejsce” w Warszawie odbyło się spotkanie wolontariuszy pracujących w Centro Europeo de Peregrinación Juan Pablo II na Monte del Gozo. W spotkaniu uczestniczył dyrektor schroniska o. Roman Wcisło MS. W części „otwartej” spotkania dr Franciszek Mróz wygłosił referat pt. „Camino w Polsce”.

15 stycznia 2018 r.: spotkanie opłatkowe Bractwa św. Jakuba przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku.

17 stycznia 2018 r.: spotkanie Pracowni Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i prezentacja Pawła Śliwińskiego pt. „Camino 2008 – początek przygody życia”. Organizator: Pracownia Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

24 stycznia 2018 r.: prezentacja Kazimierza Filipa pt. „Camino w duecie” w Ratuszu staromiejskim w Elblągu. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

27–28 stycznia 2018 r.: XIII Brzeski Konkurs Kolęd i Pastorałek „O Muszlę św. Jakuba” Organizatorzy: Parafia pw. NMP Matki Kościoła i św. Jakuba Apostoła w Brzesku, Urząd Miejski w Brzesku i Starostwo Powiatowe w Brzesku.

27–28 stycznia 2018 r.: VIII Pielgrzymka Narciarska Beskidzką Droga św. Jakuba. Trasa: Szczyrk – (autobusem – Jaworze Nałęże – Łazek – Czupel – Błatnia (nocleg) – Stołów – Klimczok – Sanktuarium Maryjne na Górcie – Szczyrk. Organizator: Bractwo św. Jakuba w Szczyрку. Partnerzy: Urząd Miejski w Szczyрку.

28 stycznia 2018 r.: pielgrzymka szlakiem *Camino Polaco* na trasie: Kętrzyn – Święta Lipka. Organizator: Bractwo Pielgrzymkowe św. Jakuba Starszego w Kętrzynie.

28 stycznia 2018 r.: uroczyste otwarcie i poświęcenie Świętokrzyskiej Drogi św. Jakuba w Jedlni-Letnisku i Skaryszewie. Uroczystej Mszy św. w kościele św. Jakuba w Skaryszewie przewodniczył ks. biskup Piotr Turzyński. Świętokrzyska Droga św. Jakuba prowadzi z Warszawy do Kotuszowa, gdzie łączy się z Małopolską Droga św. Jakuba. Szlak o długości 294 km został wytyczony i oznakowany przez członków Konfraterni Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie. Organizatorzy: Parafia pw. św. Jakuba w Skaryszewie oraz Konfraternia Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie.

9 lutego 2018 r.: prezentacja Ewy Głowackiej pt. „Szlak św. Jakuba – pieszo po Hiszpanii” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Ostródzie. Organizator: Fundacja Idź Dalej oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Ostródzie.

10 lutego 2018 r.: pielgrzymka szlakiem *Camino Polaco* na trasie: Zawidy – Kolno. Organizator: Bractwo Pielgrzymkowe św. Jakuba Starszego w Kętrzynie.

17 lutego 2018 r.: prezentacja Aleksandry Koziół i Mateusza Kozaka pt. „Szlak św. Jakuba. Historia pewnej miłości” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

17–18 lutego 2018 r.: pielgrzymowanie z Gdańska Sobieszewa do Żukowa; sprawdzenie i uzupełnienie oznakowania Pomorskiej Drogi św. Jakuba. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

21 lutego 2018 r.: prezentacja Grażyny Nawrołskiej pt. „Między modlitwą a przygodą. Elblążanie na pielgrzymich szlakach” w Ratuszu Staromiejskim w Elblągu. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

26 lutego 2018 r.: „Szlakiem św. Jakuba, czyli z Lubina do Santiago de Compostela” – spotkanie z Andrzejem, Bolesławą, Beatą i Agnieszką Żelwetro w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lublinie.

3 marca 2018 r.: zimowa pielgrzymka Beskidzką Droga św. Jakuba: Szczyrk – Karkoszczonka – Szczyrk. Organizatorzy: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino i Bractwo św. Jakuba w Szczyрку.

7 marca 2018 r.: spotkanie Pracowni Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i prezentacja Bereniki Seryczyńskiej pt. „Camino nie daje tego, czego szukasz, ale to czego potrzebujesz”. Organizator: Pracownia Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

13 marca 2018 r.: nabożeństwo Drogi Krzyżowej szlakiem Drogi św. Jakuba *Via Regia* z Kamieńca do Księżego Lasu w intencji papieża Franciszka w 5. rocznicę jego wyboru na Stolicę Piotrową. Organizator: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino.

17 marca 2018 r.: prezentacja Jadwigi Piłat i Gabrieli Kowalczyk pt. „Szlak św. Jakuba – dlaczego warto?” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

17–18 marca 2018 r.: inauguracja „VII Niedzielnego Pielgrzymowania Droga św. Jakuba *Via Regia* «z Maryją i św. Jakubem na drodze wiary i przemiany» – w podziękowaniu za Światowe Dni Młodzieży «KRAKÓW 2016»; Etap I i II na trasie: Sanktuarium św. Rocha w Słocinie – Rzeszów – Góra Ropczycka. Pielgrzymka jest kontynuacją drogi rozpoczętej 1 kwietnia 2017 roku w katedrze pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Lwowie. Kolejny III i IV etap pielgrzymki zorganizowano w dniach 21–22 kwietnia 2018 r. (Góra Ropczycka – Ropczyce – Zawada – Pilzno – Słotowa). Zamiarem organizatorów pielgrzymki jest dojście (etapami) do Krakowa i zakończenie pielgrzymowania 21 października 2018 r. w sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie. Patronat honorowy nad pielgrzymką objęli: ks. Arcybiskup Mieczysław Mokrzycki – Metropolita Lwowski, ks. Arcybiskup Marek Jędraszewski – Metropolita Krakowski, ks. Arcybiskup Adam Szal – Metropolita Przemyski, ks. Biskup Andrzej Jeż – Biskup Diecezjalny Tarnowski, ks. Biskup Jan Wątroba – Biskup Diecezjalny Rzeszowski oraz Ks. Biskup Damian Muskus OFM – Główny Koordynator Światowych Dni Młodzieży «KRAKÓW 2016». Organizatorzy: Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych, Bractwo św. Jakuba przy sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku oraz Gmina Michałowice.

18 marca 2018 r.: pielgrzymowanie z Żukowa do Kartuz; sprawdzenie i uzupełnienie oznakowania Pomorskiej Drogi św. Jakuba. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

21 marca 2018 r.: prezentacja Elżbiety Filipkowskiej pt. „6000 kilometrów szlakami Camino de Santiago” w Ratuszu Staromiejskim w Elblągu. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

23 marca 2018 r.: Ekstremalna Droga Krzyżowa Podkarpacką Droga św. Jakuba z Przeworska do Rzeszowa (47 km). W Drodze Krzyżowej wzięło udział 60 pątników. Organizator: Bractwo św. Jakuba przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku.

23 marca 2018 r.: IV Nocna Droga Krzyżowa szlakiem Małopolskiej Drogi św. Jakuba. W nabożeństwie uczestniczyło 120 pielgrzymów z różnych regionów Małopolski. Modlitewne spotkanie rozpoczęło się od Mszy św. odprawionej przy kaplicy św. Huberta w lesie Goszcza. Po Mszy św. uczestnicy pasywnego nabożeństwa przeszli przez Zagórzycze Stare i Zagórzycze Dworskie do Sanktuarium Diecezjalnego św. Jakuba w Więclawicach Starych. Organizatorzy: Bractwo i parafia św. Jakuba w Więclawicach Starych, Urząd Gminy w Michałowicach, Koło Łowieckie „Knieja”, Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Michałowice, Sołectwo Zagórzycze, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich „Pod Kwitnącą Jabłonią” w Zagórzycach.

7 kwietnia 2018 r.: pielgrzymowanie z Kartuz przez Sianowo do Mirachowa; sprawdzenie i uzupełnienie oznakowania Pomorskiej Drogi św. Jakuba. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

8 kwietnia 2018 r.: inauguracja „Pielgrzymowania Podkarpacką Droga św. Jakuba Via Regia”; Etap I na trasie: Medyka – Przemyśl. Kolejne etapy pielgrzymki zorganizowano w dniach: 14–15 kwietnia 2018 r. (etap II i III; trasa: Korczowa – Stubno – Przemyśl), 6 maja 2018 r. (etap IV; trasa: Przemyśl – Tuligłowy), 3 czerwca 2018 r. (etap V; trasa: Tuligłowy – Jarosław), 1 lipca 2018 r. (etap VII; trasa: Jarosław – Przeworsk), 21–22 lipca 2018 r. (etap VIII; trasa: Przeworsk – Łańcut – Krzemienica), 5 sierpnia 2018 r. (etap IX; trasa: Krzemienica – Rzeszów) i 26 sierpnia 2018 r. (etap X; trasa: Rzeszów – Góra Ropczycka). Patronat honorowy nad pielgrzymką objęli: ks. Arcybiskup Adam Szal – Metropolita Przemyski i ks. Biskup Jan Wątroba – Biskup Diecezjalny Rzeszowski. Organizator: Bractwo św. Jakuba Apostoła przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku.

12 kwietnia 2018 r.: cykliczne spotkanie caminowiczów i miłośników Drogi św. Jakuba w kościele św. Jakuba w Gdańsku. Msza św. w intencji pielgrzymujących Droga św. Jakuba oraz prezentacja Barbary Ochotnej nt. doświadczenia pieszej pielgrzymki w Ziemi Świętej. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

14 kwietnia 2018 r.: Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Rycerze i pielgrzymi w tradycji europejskiej” w Centrum Konferencyjnym Ordynariatu Polowego w Warszawie. Organizatorzy: Konfraternia Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie, Fundacja Pamięci Rosy Bailly, Muzeum Ordynariatu Polowego i Ordynariat Polowy Wojska Polskiego.

15 kwietnia 2018 r.: pielgrzymka Mazowiecką Droga ą św. Jakuba – z katedry polowej Wojska Polskiego w Warszawie do kościoła pw. św. Jakuba na Tarchominie. Organizator: Konfraternia Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego.

18 kwietnia 2018 r.: spotkanie Pracowni Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i prezentacja Elżbiety i Edwarda Hartwich pt. „Dlaczego Camino?”. Organizator: Pracownia Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Bractwo św. Jakuba Apostoła przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku

21 kwietnia 2018 r.: XIV Piesza Papieska Pielgrzymka z Kolegiaty Głogowskiej do „Źródła św. Jakuba” w sanktuarium w Jakobowie. Organizatorzy: Parafia i Bractwo św. Jakuba w Jakobowie.

21 kwietnia 2018 r.: pielgrzymka z kościoła pw. św. Jakuba na Tarchominie do parafii św. Jakuba na Ochocie. Organizator: Parafia św. Jakuba Apostoła na Tarchominie.

21 kwietnia 2018 r.: prezentacja Anny Krzemińskiej z Gdańskiego Klubu Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba pt. „Pieszko do św. Jakuba. Wspomnienia z drogi” w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

21–22 kwietnia 2018 r.: pielgrzymka Droga ą św. Jakuba *Via Regia* z Opola do Skorogoszczy. Organizatorzy: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino.

28 kwietnia 2018 r.: XI Ogólnopolska Pielgrzymka Parafii Jakubowych i czcicieli św. Jakuba Starszego Apostoła na Jasną Górę. W pielgrzymce uczestniczyło kilkaset osób – czcicieli św. Jakuba, wiernych z parafii jakubowych i członków Bractw św. Jakuba z wielu regionów Polski. Organizator: Ks. kan. Stanisław Czerwiński – Kustosz Sanktuarium Pielgrzymkowego w Jakobowie oraz Bractwa św. Jakuba w Jakobowie, Lęborku i Szczyrku.

2–3 maja 2018 r.: weekend na Drodze św. Jakuba *Via Regia*. Pielgrzymowanie na trasie: Pilzno – Tuchów – Tarnów. Organizator: Bractwo św. Jakuba Apostoła przy Sanktuarium Grobu Bożego w Przeworsku.

7 maja 2018 r.: doroczne uroczyste błogosławieństwo pielgrzymów jakubowych w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie.

12 maja 2018 r.: „Nasze małe Camino” – wędrówka Pomorską Droga św. Jakuba z Braniewa do Fromborka. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

12 maja 2018 r.: pielgrzymowanie odcinkiem Drogi św. Jakuba *Camino Polaco* z Olsztyna do Gietrzwałdu. Organizatorzy: Fundacja Idź Dalej i Bractwo św. Jakuba w Toruniu.

12–13 maja 2018 r.: pielgrzymowania Droga św. Jakuba *Camino Polaco* na trasie: Olsztyn – Gietrzwałd – Ostróda. Organizator: Pracownia Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

14 maja 2018 r.: V Rajd Pieszy „Śladami żółtej muszelki”, szlakiem Małopolskiej Drogi św. Jakuba z sanktuarium Matki Bożej Łokietkowej w Wiślicy do kościoła św. Jakuba w Probołowicach. W rajdzie uczestniczyło 62 gimnazjalistów ze Złotej i Wiślicy wraz z opiekunami oraz uczniowie klas III z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Chrobrzu. Organizator: Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Bolesława Chrobrego w Chrobrzu. Inicjator: Anna Magdalena Steckiewicz.

19 maja 2018 r.: VI Turniej Rycerski o Muszle św. Jakuba w Karolewie. Organizator: Starostwo Powiatowe w Kętrzynie, Gmina Wiejska Kętrzyn, Gminny Ośrodek Kultury w Kętrzynie oraz Bractwo Pielgrzymkowe św. Jakuba Starszego w Kętrzynie.

19 maja 2018 r.: prezentacja pt. „Nie bój się drogi” autorstwa Barbary i Jerzego Kalinowskich z Bractwa św. Jakuba w Toruniu oraz Jakuba Wiśniewskiego w Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

19–20 maja 2018 r.: dwudniowa pielgrzymka Droga św. Jakuba *Via Regia* z Krakowa do Przegini. Organizator: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino.

30 maja 2018 r.: spotkanie Pracowni Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i prezentacja Franciszka Rutkowskiego pt. „Camino jako droga wolności”. Organizator: Pracownia Szlaku św. Jakuba na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

30 maja 2018 r.: promocja książki ks. Prałata Franciszka Kostrzewy „Święty Jakub opowiada dzieciom” w Auli Chrystusa Króla w kościele parafialnym pw. św. Jakuba w Brzesku.

1 czerwca 2018 r.: Pielgrzymka Rycerska z Białogardu do kościoła św. Jakuba w Łebie. Pielgrzymkę poprowadzili rycerze z Łęborskiego Bractwa Historycznego. Organizatorzy: Parafia św. Jakuba w Łebie oraz Rycerze Kolumba w Łebie.

2 czerwca 2018 r.: Camino rowerowe na *Via Regia* – rocznicowy rajd szlakiem św. Jakuba na trasie: Sączów – Piekary Śląskie – Zbroslawice –

Zacharzowice – Toszek. Organizatorzy: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino, Klub Turystyki Rowerowej w Orzechu, Gmina Zbrosławice, Miasto Toszek i Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Toszeckiej.

1–3 czerwca 2018 r.: przejście odcinka Pomorskiej Drogi św. Jakuba ze Sławna do Koszalina. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

3 czerwca 2018 r.: koncert „Ogrody Composteli” w kościele Najświętszego Salwatora w Krakowie w ramach 13 Festiwalu „Święto Ogrodów”. W programie koncertu Chóru Kolegiaty św. Anny Schola Cantorum Cracoviensis przy współudziale Parafialnego Chóru Mieszanego „Salwator” znalazły się pieśni z Hiszpanii, Francji, Polski i Niemiec.

4 czerwca 2018 r.: spotkanie Rady Programowej ds. Camino de Santiago w Województwie Kujawsko-Pomorskim w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu. Spotkanie poprowadził ks. dr hab. Piotr Roszak prof. UMK, a wzięli w nim udział ks. Biskup Wiesław Śmigiel, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki oraz członkowie Rady.

9 czerwca 2018 r.: III Festiwal św. Jakuba na Przystani na Pograniczu w Elgiszewie, w gminie Ciechocin. Organizator: Gmina Ciechocin.

9 czerwca 2018 r.: „Nasze małe Camino” – wędrowka Pomorską Droga św. Jakuba z Fromborka do Tolkmicka. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

11 czerwca 2018 r.: „Idź śmiało – Droga się Tobą zaopiekuje” – spotkanie z Anną Gulan w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Bolesława Lubosza w Tarnowskich Górach. Organizatorzy: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino, Miejska Biblioteka Publiczna im. Bolesława Lubosza w Tarnowskich Górach i T.G. Mania Podróżowania.

23 czerwca 2018 r.: prezentacja pt. „Olsztyńscy pielgrzymi na Camino Inglés” autorstwa Sylwii Moroz, Bożeny Bogdańskiej, Magdaleny Korejwo i Dominika Korejwo; Centrum św. Jakuba w Olsztynie. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

30 czerwca – 9 lipca 2018 r.: 29-osobowa grupa pielgrzymów z Małopolski i Śląska kontynuowała pieszą pielgrzymkę (rozpoczętą w 2013 r. w Sandomierzu) do grobu św. Jakuba w Santiago de Compostela na terenie Bawarii oraz Szwajcarii. Duszpasterzem pielgrzymki był o. Piotr Mróz OFM. Pątnicy pokonali ponad 300 km odcinek Drogi św. Jakuba: *Münchener Jakobsweg* i *Jakobswege Schweiz*, z Stötten am Auerberg do Seelisberg (trasa: Stötten am Auerberg – Marktoberdorf – Kempten – Weitnau – Simmerberg – Bregenz – Rorschach – St. Gallen – Herisau – Schwellbrunn –

Wattwil – St. Gallenkappel – Rapperswil – Einsiedeln – Schwyz – Brunnen – Treib – Seelisberg). Zamiarem pielgrzymów jest dotarcie (etapami) do sanktuarium św. Jakuba w Santiago de Compostela w 2027 r.

Lipiec 2018 r.: poprawa oznakowania Drogi św. Jakuba na terenie miasta Olsztyn. Olsztyński Szlak Jakubowy został odnowiony staraniem p. Michała Węgrzyckiego, dzięki wsparciu Prezydenta Miasta Olsztyna oraz Biura Promocji i Turystyki Miasta Olsztyna. Oficjalnym opiekunem szlaku została Fundacja Idź Dalej.

7 lipca 2018 r.: spotkanie z pielgrzymem Dominikiem Włochem – prezentacja zdjęć z Drogi św. Jakuba do Santiago de Compostela, w ramach cyklu „Composteliańskie spotkania w kościele św. Jakuba Apostoła w Gdańsku Oliwie”. Organizator: Parafia Archikatedralna pw. Trójcy Świętej w Gdańsku Oliwie.

7–21 lipca 2018 r.: grupa 17 osób, członków i sympatyków Konfraterni św. Jakuba Apostoła Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie, pielgrzymowała „do św. Jakuba po ziemiach św. Wacława” w Republice Czeskiej. Pielgrzymkę rozpoczęli w łużyckiej Żytawie (Zittau), a zakończyli w Czeskim Krumlowie. Pielgrzymka przebiegała po dwóch odcinkach *Camino de Santiago*: Żytawskiej i Południowoczeskiej Drogi św. Jakuba. Od Zittau do Pragi, pielgrzymi szli po Żytawskiej Drodze św. Jakuba, mijając po trasie kościoły jakubowe w: Zittau, Letarovicach, Mnichovo Hradiste, Bakov nad Jizerou, Predmericach nad Jizerou oraz Pradze. Na Południowoczeskiej Drodze św. Jakuba, świątynie jakubowe znajdują się w: Petrovicach, Domasin-Vlasim, Taborze, Tynie nad Vltavou i Borsovie nad Vltavou. Na odcinku liczącym ok. 400 km pielgrzymi mogli nawiedzić 11 świątyń. Celem pielgrzymów jest dotarcie w 2027 roku do Santiago de Compostela. Swoją drogę rozpoczęli jesienią 2016 roku w Warszawie.

11 lipca 2018 r.: Miłostawa Koszałka zakończyła w Górze Kalwarii trwającą ponad rok pielgrzymkę Drogą św. Jakuba. Pątniczka wyruszyła samotnie w dniu 20 czerwca 2017 r. z rodzinnej miejscowości – Góry Kalwarii do Santiago de Compostela, skąd wróciła pieszo do domu. Przeszła ponad 7 700 km, zatrzymując się po drodze m.in. w Rzymie i Asyżu. Dziennie pokonywała 25–30 km, zużyła 3 pary butów, a jej plecak ważył od 12 do 15 kg. Do grobu św. Jakuba Starszego Apostoła w Santiago de Compostela dotarła 1 grudnia 2017 r.

14 lipca 2018 r.: spotkanie z ks. dr hab. Piotrem Roszakiem, prof. UMK, w ramach cyklu „Composteliańskie spotkania w kościele św. Jakuba Apostoła w Gdańsku Oliwie”. Organizator: Parafia Archikatedralna pw. Trójcy Świętej w Gdańsku Oliwie.

14 lipca 2018 r.: „Nasze małe Camino” – wędrówka Pomorską Drogą św. Jakuba z Tolkmicka do Próchnika. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

19–22 lipca 2018 r.: X Jarmark Jakubowy w Szczecinie. Organizatorzy: Fundacja Dzieło Świętego Jakuba, Urząd Miasta Szczecin, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Parafia Katedralna pw. św. Jakuba Apostoła w Szczecinie i Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

20–22 lipca 2018 r.: Lęborskie Dni Jakubowe w Lęborku, w trakcie których odbył się m.in. XVIII Bieg Uliczny św. Jakuba i XII Złot Jakubów.

21 lipca 2018 r.: „Na Jakubowym Szlaku” – spotkanie otwarte dotyczące Dróg św. Jakuba w Akademii Sztuki – Pałacu pod Globusami w Szczecinie. Podczas spotkania o inicjatywie powstania Pomorskiej Drogi św. Jakuba opowiedziała Bożena Wołowczyk, zaś o wędrówce Drogą św. Jakuba: Tamara Frączkowska, Zbigniew Grabarek i Wioletta Truszkowska.

21 lipca 2018 r.: pielgrzymka szlakiem Camino Polaco z Olsztyna do Gietrzwałdu. Organizator: Fundacja Idź Dalej.

21–22 lipca 2018 r.: II Regionalne Dni Jakubowe na Podkarpackiej Drodze św. Jakuba *Via Regia* w gminie Przeworsk. Program imprezy obejmował: VII etap i VIII etap VII Niedzielnego Pielgrzymowania Podkarpacką Drogą św. Jakuba *Via Regia* (Przeworsk – Łańcut – Krzemienica), Jakubowy Rajd Rowerowy, Bieg „po muszlę św. Jakuba”, rekonstrukcję historyczną „Victoria Nowosielecka” oraz prezentację multimedialną dr. Franciszka Mroza pt. „Droga św. Jakuba – przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli: Ks. Abp Adam Szal – Metropolita Przemyśki i Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego. Organizatorzy: Wójt Gminy Przeworsk – Daniel Krawiec, Gminny Ośrodek Kultury w Przeworsku, Bractwo św. Jakuba Apostoła przy Sanktuarium Grobu Bożego oraz Stowarzyszenie Vive w Krzemienicy.

21–25 lipca 2018 r.: Święto Patrona Miasta w Brzesku. W ramach świętowania odbyły się m.in. konkurs wiedzy o patronie miasta, spektakl teatralny „Brzeski Mocarz Wiary”, koncert organowy „Świętemu Jakubowi w darze” oraz uroczysta Msza św. odpustowa i procesja z relikwiami św. Jakuba Starszego Apostoła. Organizatorzy: Parafia pw. NMP Matki Kościoła i św. Jakuba Apostoła w Brzesku oraz Burmistrz Brzeska Grzegorz Wawryka.

22 lipca 2018 r.: koncert „Jakubowe granie” w ogrodach kapucyńskich w Gdańsku.

22 lipca 2018 r.: „Idzie Kuba do Jakuba”. Pielgrzymowanie szlakiem Warszawskiej Drogi św. Jakuba na trasie Radom – Skaryszew.

22–25 lipca 2018 r.: Jarmark św. Jakuba Apostoła w Więclawicach Starych. Organizatorzy: Parafia pw. św. Jakuba i Sanktuarium Diecezjalne św. Jakuba w Więclawicach Starych.

25 lipca 2018 r.: VII Lawendowy Jarmark św. Jakuba w Człuchowie. Organizatorzy: Miejski Dom Kultury w Człuchowie, Burmistrz Miasta Człuchowa oraz Stowarzyszenia „Sabat Szefowych”.

25 lipca 2018 r.: Prezydent Olsztyna, Piotr Grzymowicz dokonał odsłonięcia nowej tablicy informacyjnej o *Camino Polaco*, która została postawiona przy Wysokiej Bramie w Olsztynie.

25 lipca 2018 r.: początek dystrybucji nowego wzoru Paszportu Pielgrzyma dedykowanego na wszystkie odcinki Drogi św. Jakuba w Polsce. Paszport został przygotowany przez Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce” w związku z 100. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Pielgrzymi, którzy potwierdzą w tym Paszporcie przebycie przynajmniej 100 km pieszo lub minimum 200 km rowerem dowolnego odcinka Camino de Santiago w Polsce w czasie jednorazowej wędrowki będą mogli otrzymać także specjalny certyfikat „100 na 100”. Autorką grafiki Paszportu i Certyfikatu jest Marta Pawelec, a oprawy graficznej Paszportu – Anna Czekaj. Organizator: Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”.

25–29 lipca 2018 r.: odpust św. Jakuba w Łebie. W ostatni dzień odpustu, w niedzielę 29 lipca, uroczystej Mszy św. dziękczynnej za 20 lat istnienia parafii św. Jakuba w Łebie przewodniczył Biskup Pelpliński Ryszard Kasyna.

26 lipca 2018 r.: Fundacja Idź Dalej wraz z Olsztyńską Grupą Jakubową wyróżniła certyfikatami „Miejsce przyjazne pielgrzymom” dwie placówki na terenie miasta Olsztyna: Muzeum Archidiecezji Warmińskiej oraz Bar Wegetariański Green Way. Dzięki tej współpracy, pątnicy pielgrzymujący *Camino Polaco* otrzymają w muzeum bilety ulgowe, a w barze 50% zniżkę na wszystkie zamówione potrawy.

28 lipca 2018 r.: przejście Śląsko-Morawską Drogą św. Jakuba na trasie: Pławniowice – Sośnicowice. Organizator: Górnośląski Klub Przyjaciół Camino.

28–29 lipca 2018 r.: Jakubowe Dni Tolkmicka. III Festiwal „Pielgrzymi Północy” w Tolkmicku. Organizatorzy: Urząd Miasta i Gminy Tolkmicko oraz Parafia pw. św. Jakuba w Tolkmicku.

29 lipca 2018 r.: Rajd rowerowy Drogą św. Jakuba *Via Regia* na trasie: Zbrośławice – Księży Las – Łubie – Kopienica – Zacharzowice – Wilko-

wiczki – Toszek. Organizatorzy: Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Toszeckiej.

11 sierpnia 2018 r.: „Nasze małe Camino” – wędrowka Pomorską Droga św. Jakuba z Próchnika do Elbląga. Organizator: Elbląski Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

15 sierpnia 2018 r.: doroczne przejście Droga św. Jakuba Cudu nad Wisłą na odcinku Radzymin – Ossów. Organizator: Konfraternia Świętego Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie.

30 sierpnia 2018 r.: cykliczne spotkanie caminowiczów i miłośników Drogi św. Jakuba w kościele św. Jakuba w Gdańsku. Msza św. w intencji pielgrzymujących Droga św. Jakuba oraz prezentacja Lucyny Stubińskiej pt. „Od progu własnego domu do sanktuarium św. Józefa: 530 km z Żukowa do Kalisza Pelplińską Droga św. Jakuba i własną trasą”. Organizator: Gdański Klub Przyjaciół Pomorskiej Drogi św. Jakuba.

31 sierpnia 2018 r.: długość oznakowanych odcinków Drogi św. Jakuba w Polsce wyniosła: 6 816 km.

The Route of St. James in Poland – the Calendar of Selected Events: September 2017 – August 2018

Summary

This calendar comprises all the significant events connected with the cult of St. James the Apostle in Poland and the Polish sections of *Camino de Santiago* from September 2017 to late August 2018. The most important include: IV meeting of the James' Parliament in Toruń (8–10 December 2017), opening of the Świętokrzyska Route of St. James (28 January 2018) and XI Polish Pilgrimage of James' Parishes and admirers of St. James the Greater Apostle to Jasna Góra (28 April 2018). On 31 August 2018 the length of the delineated sections of the Route of St. James in Poland reached 6,816 km.

Franciszek Mróz, dr

Instytut Geografii

Uniwersytet Pedagogiczny

Kraków

Archicofradia Universal del Apóstol Santiago

Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła

Więclawice Stare

DUCHOWOŚĆ I PRZESTRZEŃ W KONTEKŚCIE
CAMINO DE SANTIAGO

SPIRITUALITY AND SPACE IN THE CONTEXT OF
CAMINO DE SANTIAGO

LA ESPIRITUALIDAD Y EL ESPACIO EN EL
CONTEXTO DEL CAMINO DE SANTIAGO

THE CONFRATERNITY OF ST. JAMES THE APOSTLE – DISTRICT OF MAŁOPOLSKA, WIĘCŁAWICE STARE

LA COFRADÍA DEL APÓSTOL SANTIAGO EN WIĘCŁAWICE STARE

SPIRITUALITY AND SPACE IN THE
CONTEXT OF CAMINO DE SANTIAGO

LA ESPIRITUALIDAD Y EL ESPACIO EN EL
CONTEXTO DEL CAMINO DE SANTIAGO

Eds. by/ Redacción:
Ks. PIOTR ROSZAK
FRANCISZEK MRÓZ
ŁUKASZ MRÓZ

WYDAWNICTWO «CZUWAJMY»
Kraków 2018

BRACTWO ŚW. JAKUBA APOSTOŁA W WIĘCŁAWICACH STARYCH

DUCHOWOŚĆ I PRZESTRZEŃ W KONTEKŚCIE CAMINO DE SANTIAGO

pod redakcją:
Ks. PIOTRA ROSZAKA
FRANCISZKA MROZA
ŁUKASZA MROZA

WYDAWNICTWO «CZUWAJMY»
Kraków 2018

© Copyright by Sanktuarium św. Jakuba Apostoła w Więclawicach Starych
Kraków 2018

Wydanie/druk publikacji zrealizowano przy wsparciu finansowym:

RECENZENCI

Ks. prof. dr hab. Jan Perszon
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Prof. Antón M. Pazos
Instituto de Estudios Gallegos Padre Sarmiento
Consejo Superior de Investigaciones Científicas
Santiago de Compostela

TŁUMACZENIA

LANGUAGE LINK Usługi Językowe Dorota Plutecka – Kraków

ZDJĘCIE NA OKŁADCE

Franciszek Mróz

ISBN 978-83-65771-04-9

Printed in Poland

Wydanie I, Kraków 2018

Opracowanie, przygotowanie do druku:
WYDAWNICTWO «CZUWAJMY»
Kraków
www.czuwajmy.com.pl wyd@czuwajmy.com.pl

Spis treści

Content

Espiritualidad de la peregrinación Jacobea	9
Duchowość pielgrzymowania Jakubowego	13
Spirituality of James' Pilgrimage	17
Wstęp	21
Introduction	23
Prólogo	25
ENRIQUE ALARCÓN	
Grób św. Jakuba: początki	29
Visitando la tumba de Santiago: los orígenes	39
BOGNA MATUSZEWSKA-SULIMA	
Duchowy wymiar Camino de Santiago w XXI wieku. Inicjatywy duszpasterskie	45
Spiritual dimension of the Camino de Santiago in the 21 st Century. Pastoral initiatives	57
ŁUKASZ STEFANIAK	
Droga ciszy w głośnym świecie. Camino miejscem odkrywania i porządkowania duchowości człowieka	61
The way of silence in a loud world. Camino is a place to discover and organizing the spirituality of man	72
BERENIKA SERZYŃSKA	
Abraham czy Odyseusz – odkrywanie istoty pielgrzymowania	73
Abraham and Odysseus – exploring the essence of pilgrimage	82

MAGDALENA GOIK	
Ciemna strona Drogi – o kryzysach duchowych w relacjach pielgrzymów pielgrzymujących do Santiago de Compostela	83
The dark side of the Way – spiritual crisis as told by pilgrims on their way to Santiago de Compostela	90
KAMILA PASŁAWSKA	
Duchowość Drogi, czyli... święty Ignacy, módl się za nami!	93
Spirituality of the Way, or... Saint Ignatius, pray for us!	104
WOJCIECH MRUK	
Margery Kempe – mistyczka i pątniczka	107
Margery Kempe – mystic and pilgrim	116
BARBARA KARPAŁA	
Muzyczne ślady średniowiecza na Camino de Santiago. Cz. 2. Głosy klasztorów w regionach La Rioja i Kastylii–León	119
Musical traces of the Middle Ages at the Camino de Santiago. Part 2. Voices of monasteries in the region of La Rioja and Castillia – León	126
Ks. JAKUB KUCHTA	
Postać świętego Jakuba Apostoła w wybranych przykładach polskiego przepowiadania	129
The Figure of St. James the Apostle in Selected Examples of the Polish Preaching	141
PIOTR SKIŻYŃSKI	
Camino i nawrócenie, ale jakie? Analiza teologiczna filmu „Droga życia (<i>The Way</i>)”	143
Camino and conversion, but what conversion? Theological analysis of movie „Droga życia (<i>The Way</i>)”	149
FRANCISZEK MRÓZ, ŁUKASZ MRÓZ	
Sanktuaria i ośrodki kultu św. Jakuba w sieci Camino de Santiago w Polsce	151
Sanctuaries and Cult Centres of St. James in the Network of Camino de Santiago in Poland	176
DK. WALDEMAR ROZYNKOWSKI	
Ślady jakubowe w Pakości – o odkrywaniu dziedzictwa chrześcijańskiego	179
Reminiscences of St. James in Pakość – discovering Christian heritage	189

WALDEMAR HASS

- O przedstawieniach „Męczeńskiej śmierci św. Jakuba Starszego Apostoła”
w sztuce (XV–XIX w.) – spojrzenie historyczno-teologiczne 191
- About the Presentations of the “Martyrdom of James the Greater Apostle”
in Art (15th to 19th century), a Historical and Theological Approach ... 201

PAWEŁ ŚLIWIŃSKI

- Dobrzyńsko-Kujawska Droga św. Jakuba – od koncepcji do realizacji 203
- Dobrzyń and Kuyavia Route of St. James – From the Concept
to Implementation 218

PAWEŁ PLICHTA

- Camino de Santiago w przestrzeni wirtualnej (wybrane aspekty
internetowych materiałów polskojęzycznych) 221
- Camino de Santiago in virtual space (selected aspects of online Polish
language materials) 246

FRANCISZEK MRÓZ

- Droga św. Jakuba w Polsce. Kalendarium wybranych wydarzeń:
wrzesień 2017 r. – sierpień 2018 r. 253
- The Route of St. James in Poland – the Calendar of Selected Events:
September 2017 – August 2018 268

BEATA WODECKA-REMISZEWSKA

- Camino de Santiago* – niezwykła Droga zwykłych Ludzi.
Humanistyczne spojrzenie na ideę camino na podstawie własnych
refleksji i doświadczeń camino oraz lektury tekstów poetyckich
i Modlitewnika Pielgrzyma 269
- Camino de Santiago – the unordinary Way of the ordinary People.
The humanistic view of camino idea based on author’s reflections
and camino experience as well as the poetry and pilgrim’s prayers 282

JOLANTA STEFANIAK, ŁUKASZ STEFANIAK

- Piesza pielgrzymka „Camino de Santiago 2027”.
Rok 2. Kalisz – Żytawa po Drogach Świętego Jakuba: Kaliskiej,
Ścinawskiej, Dolnośląskiej, Via Regia, Żytawskiej 283
- Walking pilgrimage „Camino de Santiago 2027”.
Year 2 Kalisz - Zittau on the Way of St. James: Kaliska, Ścinawska,
Dolnośląska, Via Regia, Żytawska 293

BARBARA KARPAŁA

- Ultreia znaczy naprzód 307

ANNA STECKIEWICZ

- Modlitwa stóp 313